

Laura Luotola

**Paina
profika**

Iris

Laura Luotola

**Paha
profika**

Iris

© Laura Luotola ja Iris Kustannus – Iris Publishing 2021
www.iriskustannus.fi

Kustannustoimitus: Hanna Matilainen

Kansikuva: Päivi Hakanen

Kannen taitto: Hanne Asp

Taitto: NotePad, www.notepad.fi

ISBN 978-952-68559-4-3 (nid.)

ISBN 978-952-68559-5-0 (EPUB)

Painopaikka: Printon AS 2021

E.B:LE

”The mind of a man is capable of anything – because everything is in it, all the past as well as all the future.”

Joseph Conrad: *Heart of Darkness*

Sisällys

- 1. Ilunga Majambu** 11
- 2. Mennyt** 31
 - Lapsuus ja aikuisuus 33
 - Lontoo 41
- 3. M-Saint-Jean** 54
 - Tohtori Mouchard 73
 - Hyvät ja pahat eläimet 94
 - Intermezzo 105
 - Laiha mies, lihava rouva 115
 - Varkaats ja lurjukset 131
- 4. Rex tremendae majestatis** 152

1.

Ilunga Majambu

Selli kaikuu, vaikka olen yksin. Olen yksin eikä tekemistä ole muutakaan kuin kertoa tapahtuneesta niin rehellisesti kuin kykenen. Tutkintavankeus kestää useita kuukausia, avustajani sanoi. Kun syyllisyys on näin selkeästi todennettavissa, puolustus voi keskittyä korkeintaan lieventämään tuomiota. Pyysin jo ensitapaamisella, että saisin selliini kirjoitusvälineet, ja liki kaksi viikkoa myöhemmin käyttööni annettiin tämä ikivanha rakkinne, joka avautuu hitaasti, ja jossa ei luonnollisestikaan ole yhteyksiä verkkoon.

Ajattelin, että mikäli kerron teille tapahtuneesta, löydän rauhan, ulospääsynkin. Uskallan toivoa. Kuka ties jotakin on jäänyt huomiotta, jokin mitätön detalji: niissähän paholainen asustaa. Paholainen, tosiaan! Ehkä te panette merkille kaipaamani detaljin; oma katse on

sokea, ja mitä lähemmäs tapahtumia sen tarkoittaa, sitä sumeammiksi ääriiviivat käyvät. Toivon, että kertomukseni osoittaa todeksi Ilunga Majambun olemassaolon sekä hänen osuutensa tapahtuneeseen. Virkavalta ei löydä hänestä jälkeäkään.

Minua lukuun ottamatta kukaan ei usko hänen olleen todellinen henkilö, lihaa ja verta; rikosylikonstaapeli on epäilyksissään ehdottomin. Mikä hirvittävä nainen! Hänen maidonvaalea nutturansa on jokaista hiuskarvaa myöten niin taiten rakennettu, että se vaikuttaa yliluonnolliselta. Läheltä katsoen erotan tukan lomasta työntyvät metallipiikit, joita hän tarvitsee luodakseen illuusion vapaaehtoisesta alistumisesta. Huomioni kiinnittyy neuloihin aina, kun hän kääntyy selin minuun ottaessaan pohdiskelevia askeleita ahtaassa kuulusteluhuoneessa. Jo pelkällä olemassaolollaan hän saa syyllisyyden tiivistymään jokaiseen sanaani ja eleeseeni kuten kostea ilma tiivistyy pilviksi kylmällä taivaalla.

Mitä todennäköisimmin minua odottaa elinkautinen rangaistus. En voi uskoa, että se mitä tapahtui, tapahtui tässä samassa todellisuudessa. Minut on nähty M-Saint-Jeanissa. Sormenjälkeni on löydetty rikospaikalta. Murha-aseesta. Olen nähnyt iltapäivälehtien otsikot, kuullut uutisankkurien selonteot. Siitä huolimatta, tai kenties juuri sen vuoksi, tahdon antaa äänen itselleni.

Ilunga Majambu oli useampana iltana vetelehtinyt kotitaloni alakerrassa sijaitsevan elintarvikekioskin liepeillä. Olin aikaisemmin nähnyt hänet parin korttelin päässä

lähellä junarataa, kulmauksessa, jota välttelin pimeään laskeuduttua. Vaatetuksesta olin päätellyt hänet prostituoiduksi asiaa sen kummemmin miettimättä: hame vesirajaan, kivuliaan korkeat korot, suuri kostea suu. Kuten sanoin, välttelin kyseistä aluetta iltakuuden jälkeen, sillä päihteiden orjuuttamien prostituoitujen huuhahtelu sai minut tuntemaan alemmuutta, mikä lienee olikin koreilevan soidintanssin tarkoitus. Pitivätkö he minua asiakkaana vai näkivätkö he lävitseni?

Eniten katuprostituoiduissa minua säälisti heidän katteeton ylimielisyytensä. Olivathan he monella mittapuulla niin yhteiskunnan kuin ammattikuntansaakin pohjasakkaa. Heidän paklatut naamansa ja muovikankaisiin vaivoin verhotut kehonsa puistattivat minua yhtä lailla kuin pohjaton alakulo, joka hädin tuskin peittyi pöyhkeilyn alle, ja joka väistämättä ympäröi heitä kuten savusumu, joka mykkänä leijuu suurkaupungin yllä saaden taivaan näyttämään tasaisen harmaalta pilvettömänäkin. Heitä katsoessani tunsin samaa surua, jota koin kokovartalopeilin edessä, jos jostain syystä jouduin hankkimaan vaatteita, tai yllättäessäni köntymäisen kuvajaiseni näyteikkunan heijastuksessa, laiturille pysähtyvässä metrossa, missä tahansa heijastavassa pinnassa.

Ilunga Majambu ei lainkaan poikennut muista mainitussa kulmauksessa saalistavista katunaisista, ja kun näin hänet kotikioskini edustalla ensimmäisen kerran, muistan olleeni ärtynyt ajatellessani hänenlaistensa pesiytyvän minun kortteliini.

En väitä, että minulla olisi ollut oikeus odottaa muuta. Kortteli, jossa viimeiset vuodet olin majoittunut, ei kuulunut niihin, joissa hyväosaisten asuivat. Suoraan asuntoni alapuolella päästeli tuuletusputkista ilmoille höyryjään Ali's Döner Kebap. Sen vierellä välkkyy kiinalaisen perheen, herra ja rouva Wein sekä heidän lastensa ylläpitämä elintarvikemyymälä, josta hankin välttämättömimmän: kuppinuudelit, savukkeet, nousevasta talousmahdista importoidun oluen. Istanbulilaisserkukset Uğur ja Yalçın pitivät minut hyvässä lihas-pitsoillaan sekä vartaassa pyörivällä kebablihallaan – ruokalajeilla, joiden rasva tihkui pakkauksen lävitse sillä lyhyellä matkalla, kun nousin portaat omaan kerrokseeni. Junarata pyyhki mustuneiden talojen sivuitse ja paljasti matkustajille korttelimme suhruiset takapihat, joilla vähäiset vaatteemme lepattelivat kuivumassa. Yrtit kukoistivat pariskunta Wein puutarhassa.

Kotoani pari kortteliä pohjoiseen oli ammuttu asuntoonsa muuan terrorismista epäilty arabinuorukainen – uutisissa näytettiin tuon onnettoman aivoista tapetille purskahtaneet roiskeet – ja hänen asunnostaan olikin sitten löytynyt useita viitteitä yhteydestä tunnettuihin jihadisteihin ja Mustaan Kalifaattiin. Nuo parin vuoden takaiset tapahtumat olivat langettaneet kaupunginosamme ylle pysyvän, syvän pahuuden leiman.

Kun siis jälleen kerran näin Ilunga Majambun norkoilemassa lähikioskini edustalla mennessäni ostamaan savukkeita, raivostuin. Nytkö tuo riettaan näköinen

emakko ryhtyisi kalastamaan asiakkaita kotikulmillani? Hän tekisi yksityisten ostosteni suorittamisesta koetelemuksen, joka pakottaisi minut katkaisemaan vähäisetkin suhteeni vuokrayksiön ulkopuoliseen maailmaan.

Epämiellyttävä vaikutelma, jota muovinen, sähkönräikeä peruukki tuona iltana entisestään tehosti, hävisi kuitenkin välittömästi, kun hän puhutteli minua. Astuin kioskista kadulle kädessäni kahdeksan oluttölkkiä sisältävä ohut muovikassi. Olin avannut tupakka-askin jo sisällä, vetänyt siitä huulillani savukkeen. Hänen äänensä oli kuiskaus, aavistuksen nikotiinin polttama.

”Mustanaamio. Löytyykö tulta vai ei?” hän kysyi flaamiksi filteritön savuke sormissa pyörähtäen.

”Miksi sinä minua kutsuit?” vastasin hänelle flaamiksi, vaikkei se olekaan äidinkieleni. Aloin kaivella vapaalla kädellä povitaskua, johon muodostuneesta reiästä sytytin oli valahtanut vuorisilkin ja nahan väliseen tilaan.

”Siis miksi? Minkä tähden?” jatkoin savuke suupielessä heiluen. Ojensin sytytintä hänelle ja hän kietoi hetkeksi kämmenensä käsieni ympärille varjellakseen liekkiä tuulelta. Kesäkuu oli epätavallisen kolea, ja hänen paljaat säärensä olivat kananlihalla. Meteorologit lupailivat päivä toisensa perään helteiden saapuvan, mutta itsepintaisesti saderintama kietoi maan koleaan utuun.

”Kuule, kaveri. Ehkä se johtuu noista silmäpusseista. Olet kauhean kalpea. Tuo näyttää naamiolta.” Hän muodosti etusormilla ja peukaloilla rinkulat silmiensä ympärille. Sitten hän vaihtoi ranskaan, luultavasti kuul-

tuaan aksenttini: ”Toisaalta, rakkaani, jätin kyllä piilolinssit kotiin.”

Hänen ranskansa oli kaunista. Hän lausui rakkaanisanan täydellisellä pariisilaisella korostuksella, r-kirjain soinnahti suussa vaivattomasti toisin kuin flaamilaisilla ranskanpuhujilla. Kuinka tietoisesti olinkaan Zürichiin ja myöhemmin takaisin maamme pääkaupunkiin muutettuani pyrkinyt vastenmielisestä maalaisaksentistani eroon! Silti ranskassani kuului yhä sitkeä vallonialaisnuotti. Miten oli mahdollista, että tuollainen otus – huora – osasi noin täydellisesti molempia maamme pääkielistä? Tarpeettomalla, häijyllä lausahduksellaan, rakkaani, hän riisui yltäni vuosien varrella kutomani valeasun, jonka oli määrä häivyttää alkuperän jäljet puheestani. Nainen näytti kaikin tavoin siltä, ettei hän alun perin kuulunut tänne, mutta silti oli kuin kotonaan. Hän oli nyt kotimaassaan eikä mikään horjuttaisi hänen identiteettiään, kun taas minut oli hetkessä pilkottu palasiksi, jotka eivät olleet mistään kotoisin.

Hän ei ollut kaunis, ei komeakaan. Kasvoissa oli jotakin liiaksi vinoa, epäsymmetristä ja pakenevaa, jotta ne olisivat täyttäneet klassisia ihanteita. Otsaa lukuun ottamatta iho oli virheetön, kuin kalvo se peitti napakkana kasvojen kulmikkaat luut: liian korkeat ja liian leveät poskipäät. Silmät olivat niin kaukana toisistaan, että niitä oli vaikea katsoa yhtä aikaa. Kun hän puhui, huulet väännyivät, mitä voimakas puna ja alahuulen runsaus entisestään korostivat. Ylähuulesta puuttuivat amorin

kaaret: huuli oli kupera viiva, kuin nenän alle asetettu ja leveiden suupielten väliin jännitetty etana. Vaikutelma oli hekumallinen.

Seuraava kysymys yllätti minut täysin:

”Opiskelitko Zürichin yliopistossa? Olen nähnyt sinut siellä.”

”Eh. En usko. Ehkä muistaisin, tarkoitan. Mutta kyllä, opiskelin hyvinkin. Kauan sitten.” Nykäisin takkini kaulusta. Hän oli näemmä vaihtanut kokonaan ranskaan.

”Teoreettista filosofiaa? Tähtitiedettä? Teologiaa?”

”Pääaineeni oli taidehistoria”, vastasin ja minut valtasi tunne, että hän oli tahallaan arvaillut väärin.

”Tietysti. Taisit olla viisitoista kiloa laihempi. Silmissäsi oli... saaliseläimen kiihkoa, tai jotain. Veikkaan, että olit kaunis lapsi. Mutta kauniista lapsista ei välttämättä vartu kauniita aikuisia.” Hän nakkasi tupakannatsan kadunvarteen.

”Vai niin.” Nojailin kioskin ikkunanpieleen ja vedin viimeiset henkoset. Sammutin savukkeen seinään pulattuun tuhkakuppiin. ”Entä nykyinen katseeni? Miten sitä luonnehtisit, kerro.”

Hän arvioi minua päätään kallistellen. Ei teatraalises-ti, pikemminkin pohtien. Tai kuten joku, joka näytteli pohtivansa.

”Periksiantaja.”

”Niinkö.”

”Kuvitteletko ettei sitä huomaa? Et kai. Että ulkopuoliselle tämä kaikki”, hän viittoi käsillään kuin olisi

esitellyt lavalle nousseen taiteilijan, ”on osoitus sanotaan nyt vaikka boheemista nerokkuudesta.”

”Olet todella loukkaava.”

”Haluan panna kanssasi. Älä kysy miksi. En osaa vastata. Tai ehkä sittenkin...” Hän purskahti matalaan nauruun. Se oli ruosteinen, nykivä, eikä hän nauttinut siitä. ”En viitsi olla vulgaari. Tai no miksei. Nuo housut”, hän kikatti teeskennellen typerää, ”ne ovat aivan liian pienet.”

Hitaat refleksini pelastivat minut vilkaisemasta haarojani, ja tuona lyhyenä vilkaisematta olemisen hetkenä, jona tunsin itseni alastomaksi häkkieläimeksi, tajusin mitä hän tarkoitti. Housut olivat jääneet ahtaiksi kauan sitten, kulunut samettipinta oli taipuillut alaruumiini muotoiseksi, minkä jollain tavalla rekisteröin, mutta mihin olin niin tottunut, etten välittänyt siitä. Ehkä ajattelin, että muut näkisivät vaatteeni – tai olisivat näkemättä kuten minäkin – näkisivät ne osana persoonaani, eivät minään silmiinpistäväksi tarkoitettuna yllykkeenä. Tajusin, että hänen niukka asunsa peitti enemmän kuin paljasti. Se loihti hänen ylleen kurtisainin suojan, kokovartalonaamion, jonka turvin hän saattoi tuomita maailmaa, ja jonka harhauttavaan huomaan hän sai kätkeä itsensä.

Puna sykki kasvoillani.

”En aio maksaa seksistä.”

”Minä en tee sitä rahasta.” Lausahdus kätki sisäänsä toteamuksen, joka ei kuulostanut valheelta: en koskaan tee sitä rahasta. Aloin epäillä olinko lainkaan nähnyt häntä huorakorttelissa.

”Asut tässä, eikö?” Hänen kätensä heilahti kohti kebabin tuoksua ja tagien tuhrimaa metalliovea, joka johti kolmen pikkuisen asunnon porraskäytävääni.

En vieläkään osaa sanoa, miksi suostuin. Miten kaikista ihmisistä juuri minä päästin moisen vieraan kotiini, jota häpesin, ja jonka olin siivonnut ties milloin? Inhosin rappukäytävän raskasta hämärää, ratkeillutta seinälaastia ja kellastunutta muovifiikusta, joka kiikkerässä ruukussaan antoi auringon haalistaa itseään päivästä toiseen. Inhosin kukkaruokkuun työnnettyjä savukkeenpäitä, joista osa oli omiani. Ylimmässä kerroksessa asui leskirouva Cao, Vietnamin sisäosista kotoisin oleva siivooja kolmen pienen tyttärensä kanssa. Keskimmaisessä kerroksessa yöpyi vaihteleva kokoonpano, mutta vuokrasopimuksen oli kaikesti solminut rokonarpinen Duval Martens, kolmeakymmentä lähestyvä nahkatakkin mies, jota kutsuin Tohtori Martensiksi. Hän kasvatti asunnossaan *cannabis sativaa*, ja minäkin tein toisinaan kauppvoja hänen kanssaan. Inhosin anarkohenkisiä tunnuslauseita, joita Tohtori Martensin ystäväpiiri oli seinille ruiskinut; inhosin foliokääreitä sekä käytettyä päihdetarpeistoa, jota he jättivät jälkeensä, ja jota leskirouva Cao kohtaloonsa alistuneena luuti portaalta toiselle, koska kukaan muu ei välittänyt pitää huolta yhteisistä tiloista.

Tuskin muistin, mitä seksi jonkun muun kuin itseni kanssa tarkoitti. Katsoin kannettavalta tietokoneeltani pornoa, vaikka sen olemassaolo ahdisti minua. Sumeat

silmät, meikin alle piilotetut finnit, jotka valon lante-
tessa oikeasta kulmasta katosivat puuteri-illuusion taa,
mutta toisessa valaistuksessa saivat ihon näyttämään
kuun pinnalta. Lihanväriseksi rei'iksi ja männiksi typis-
tyvä akti. Kelasin ilmaisklippejä eestaas, en uskaltanut
kirjautua sisään, luovuttaa luottokorttini tietoja. Tiesin
pornografisesta sanastosta termejä, joita en olisi ikinä
tohtinut lausua ääneen.

Miksi suostuin, ajattelin, kun Ilunga Majambuksi
itsensä esitelleen naisen korkojen kopina seurasi minua
kuvailemaani ankeaan käytävään, ohitse postilaatikoi-
den, tagien ja mainosjulisteiden, rappuja ylös toiseen
kerrokseen. Tohtori Martensin asunnosta kantoi tukah-
tunut musiikin jytkke. Kun avain rohisi lukossa, Ilunga
Majambu nojasi kämmentä seinään ja nyhti jo auki san-
daaliensa solkia.

Ajattelin silloin – ja nyt koettaessani ymmärtää
tapahtunutta ajattelen yhä – että kenties tarvitsin juuri
hänenkaltaistaan naikkosta ajamaan minut pois eskapis-
tisesta laiskuuden kierteestä, johon olin antanut itseni
vajota. Miten minä, joka olin ennen ollut henkisesti niin
vireä, jopa ahnas, olin vajonnut päiväkausien katatoni-
seen TV-sarjojen, suklaan, churrojen ja dönerkebabien
ahmimistilaan? Hitaasti olin vajonnut yhä syvemmälle
tuohon velttouden kuiluun; olin vankina sokerin, suo-
lan, alkoholin ja nikotiinin turvottamassa sekä kellasta-
massa ruumiissani. Kaipasin kuolemaa.

Ehkäpä tuo naikkonen haastaa minut, herättää
uudestaan intohimon ja tiedonjanon, joka minussa yhä

palo, niin ainakin toivoin, jossakin syvällä kudosten mitoosihämärässä, minne olin piilottanut pakkomielleisen suhtautumiseni akateemiseen tutkimukseen sekä haluni muuttaa maailmaa.

Raivasimme tiemme lehti- ja kirjapinojen täyttämättä eteisestä, jonka katossa roikkuvasta paperilyhdystä oli lamppu palanut jo aikaa sitten, huoneeseen, joka olikin ainokainen pienen makuusopen lisäksi. Huonetta hallitsi, tajusin sen nyt, ruokottoman pölyinen ja verhoton ikkuna kuin jokin orwellilainen kaukovarjostin, alati kaiken näkevä silmä. Katulamppujen keltainen valo puski sisään lasiin takertuneiden saastehiukkasten lävitse.

Ennen kuin Ilunga Majambu riisuuntui styroxlaatikoiden, roskaruokakääreiden ja pikanuudelikuppien keskellä taiteillen, hän sanoi kuin mitä tahansa – kuin rikkoakseen jään välillämme, yhä paksuuntuvan riitteen, joka oli alkanut kasvaa ympärillemme heti ulko-oven sulkeuduttua, aivan kuin olisimme kadonneet kaukaiseen maailmaan, jossa olimme vain me kaksi, magneetin samannimisten napojen lailla toisiamme hylkivät otukset – hän sanoi kuten sanotaan mitä tahansa, kuten sanotaan vaikkapa: minulla on aikainen herätys, joten en voi jäädä yöksi:

”Minulla on sitten kaksi reikää, mutta olen mies. Reiällä tarkoitan reikää – ei ole mitään muuta.”

”Hyvä on”, vastasin koettaen kartoittaa montako reikää ihmisessä keskimäärin genitaalialueella oli, ja mitä hän laski reiäksi. Virtsaputken? Ja mitä tarkoitti ’reikä

ilman mitään muuta? Saattoiko tyhjyyden keskellä sijaita reikää, aukkoa, jonka ympärille levisi äärettömyys?

”Hyvä? Hyvä. Okei. Pidät siis ajatuksesta.” Hän nau-rahti. Ja ennen kuin ehdin vastata, hän jatkoi: ”Hyvä jos olin kolmen, en muista sitä. Jos ei niin olisi tehty uskon-nollisista tai hygieenisistä syistä, niin sitten siksi, että kli-torikseni oli kuin pieni, pikkuruinen penis. Se pelotti heitä. Kullia et minulta saa. Anaalipanosta nautin kyllä.”

Hän seiso i edessäni alasti ja minä sivummalla, ikku-nasta lankeavan valokeilan ulottumattomissa. Ne vähät vaatekappaleet, joihin hän oli verhoutunut, olivat varis-seet roskien ja valkean styroksin ylle kuin lehdet josta-kin eksoottisesta pensaasta. Katuvalo kimmelsi kenkien glitterissä, kun ne nököttivät sohvapöydälle kasaantu-neen paperipinon päällä. Kannettavani oli auki, ja kai-ke ti hän riisuuntuessaan oli tönäissyt pöydällä nukku-nutta hiirtä, sillä tietokoneen sinivalo lankesi sohvalle nakattuun sähköväriseen muovitukkaan.

Edessäni ei seissyt enää nainen enkä voinut ymmär-tää, miten olin milloinkaan ajatellut häntä naisena. Mie-huus oli kirjoitettu hänen ryhtiinsä, katseeseensa, jalka-terien asentoon, ja ties miten moneen muuhun seik-kaan, joita en typeryksissäni kyennyt tuolla hetkellä rekisteröimään.

Sen jälkeen näimme päivittäin kahden viikon ajan. Se oli ennätökseni seurustelun saralla, jos sitä nyt seurus-teluksi voi nimittää; Ilunga sai minut vaivautuneeksi ja odotin aina hetkeä, jolloin hän poistuisi asunnostani.

Kun hän oli poissa, kaipasin häntä ja tuijotin hänen numeroaan matkapuhelimen näytöllä. Ilunga kuului juuri siihen miestyyppiin, jota mieluiten välttelin. En ole kovin pitkä eikä minua voi luonnehtia kolhoksi tai romulaiseksi, mutta silti minua on lapsuudesta saakka vaivannut itseäni pienikokoisempien ihmisolentojen seura. Olen kömpelö ja älyni hidasta luonteeltaan – siirouden olen aina yhdistänyt ketteryYTEEN sekä vilkas-älyisyyteen. Vikkelät, sanavalmiit ulkoilmapojat kuuluivat lapsenmaailmassani aivan toiseen kastiin kuin kaltaiseni valkolihaiset valaslapset. Ihailin heitä, mutta samalla välttelin heidän seuraansa kuin se olisi ollut tarttuva tauti, joka heidän täydellisestä olomuodostaan valuisi sisälteni ja mahtavuudellaan murskaisi senkin vähän, mitä itssessäni osasin rakastaa: silmien syvyys, jalo nenä sekä äly, joka vaikkakin oli hidasta, oli kiistatonta.

Seksi Ilungan kanssa ei ollut antoisaa, ei hyvääkään. Se oli kiusallista ja sai minut tuntemaan jatkuvaa, pakottavaa miellyttämisenhalua, josta minua ei armahdettu, saati palkittu hetkeksikään. Hän oli vuoteessa vähäsanainen ja poissaoleva. Hänen kujeileva leikkisyytensä, joka ajoittain nousi esiin muissa tilanteissa, katosi pehkuissa kokonaan. Hän ei pyytänyt, ei vaatinut eikä huomauttanut mistään. Hän ynähteli hiukan, kun lähesyitin huippua, mutten tiedä saiko hän orgasmia. Sainko minä? Olin kuullut, ettei miehen orgasmi ollut sama kuin siemensyöksy, mutten ymmärtänyt mitä se tarkoitti. En pystynyt päättämään nauttikko hän seksistä kanssani tai ylipäätään. Jälkeenpäin hän meni mieluiten

ikkunalaudalle polttelemaan. Hän ei kertaakaan saapunut luokseni naiseksi tai prostituoiduksi pukeutuneena. Yleensä hänellä oli yllään jotakin korutonta, mutta hyvin istuvaa: farkut ja konstailematon kauluspaita, vaaleanharmaa pikkutakki.

Vietimme aikaa asunnossani TV:n äärellä tai sängyssä. Ikkuna oli auki kadulle, hän selaili kirjojani ja heitelti niitä paikkoihin, minne ne eivät olleet ehtineet levitä. Hän penkoi papereitani, lehtiöitä ja kansioita, joissa väitöskirjan muistiinpanot odottivat. Hän aloitti aina keskustelun sellaisesta, mistä en välittänyt puhua, ja jos hän tarttui opukseen tai artikkeliin, josta olisin voinut väitellä hänen kanssaan, hän ei virkkanut sanaakaan.

Erään kerran hän poltteli savuketta avoimessa ikkunassa bokserit jalassa, sääret taiteltuina smyygien väliin tilaan kuin kubistisen hahmon raajat. Hän lehteili isäni viimeiseksi jäänyttä teosta. Seurasin hänen ilmeitään, kun hän luki nimiösivulle raapustetun omistuskirjoituksen: ”Léonardille kesäkuussa 20—, Julien Baptiste Delcroix.” Isän ja minun välit olivat tuolloin jo katkenneet, ja jos olinkin kuvitellut, että pitkään tekeillä olleen projektin myötä isä unohtaisi menneet kaunat, niin viimeistään kirjan julkistamistilaisuus osoitti, että olin vain yksi vieras muiden joukossa. Salaa toivoin, että uusi kirja nostaisi isäni menneiden vuosien takaiseen loistoon, ja sen myötä hän lämpenisi jälleen minun pyrinnoilleni.

Ilunga työnsi kirjan lehtipinon alle.

Hän oli liukas kuin lipeäsaippua hyppysissäni. Lukuun ottamatta lyhyttä ja suorasukaista, mutta

samanaikaisesti sumeaa toteamusta koskien hänelle suoritettua ympärileikkausta hän ei juurikaan puhunut itsestään. Uteluni hän kukisti vaikenemalla. Vaikenemisella tarkoitan täydellistä hiljaisuutta kysymysten edessä. Hän poistui huoneesta, meni vessaan, avasi ikkunan, ryhtyi käärimään sätkää, ja kun olin toistanut kysymyksen eikä hän edelleenkään vastannut – aivan kuin minua ei lainkaan olisi ollut olemassa – tunsin itseni niin typeräksi, että päätin unohtaa koko asian.

Sain selville seuraavaa (joskin hänen kertomustensa todenperäisyyttä on syytä epäillä): hän oli syntyjään Kongon demokraattisesta tasavallasta, Kolwezin kaivoskaupungista, joka on yksi maailman suurimpia akku-mineraalien tuottajia. Hänen perheensä oli melko vauras paikallisella mittapuulla. Kertomansa mukaan hän muutti äitinsä kanssa 3-vuotiaana Katangan provinssin pääkaupunkiin Lubumbashiin, joka siirtomaa-aikana oli tunnettu Élisabethvillenä kuningas Leopold II:n puolison mukaan. Päätelin Ilungan olevan hiukan minua nuorempi, ehkä jopa alle kolmenkymmenen; hän oli syntynyt heikkenevään diktatuuriin, hetkeä ennen maan suistumista verisiin sisällissotiin. Arvelin, että pitkään jatkunut sotatila oli ajanut hänet maanpakoon. Ilungan äidinkieli oli Kongon swahili, joskin yliopistokaupunki Lubumbashissa ranska oli johtava virallinen kieli. Toisin kuin Kinshasa tai Kisangani, Lubumbashi ei kuitenkaan Ilungan sanojen mukaan ollut vetovoimainen kaupunki.

”Se on parakki, suuri puu, jonka takana Élias Okit’Asombo teloitettiin”, Ilunga vastasi yllättäen, kun

eräänä yönä kysyin, millainen kaupunki Lubumbashi oli.

”Kuka”, kysyin ja suljin ikkunan. Kylmä viri tunkeutui sisään keskeltä öistä pimeyttä. Tupakansavu leijaili huoneessa kuin savusumu.

Ilunga pyöräytti silmiään savun keskellä. Hän loikoili nahkasohvalla kuin malli kiimaisen renessanssitaiteilijan ateljeessa, toinen polvi koukussa selkänojaa vasten, poski kämmenellä. Hän oli asettanut kauluspaitani levitettyjen haarojensa suojaksi ja muotoillut siihen mahtavan pullistuman. Näky oli irvokas.

”Patrice Lumumban ruumis kaivettiin esiin haudastaan”, hän kuiskasi hämärän lävitse. Tunsin itseni alastomaksi, ja sitä olinkin. Käteni tärisivät, kun kiskoin vaatteita ylle. Kerrankin toivoin, että hän olisi ollut hiljaa, jättänyt kysymykseni vastaamatta, kuten hän yleensä teki, mutta ei, hän jatkoi kuiskivaa puhettaan:

”Hänet kaivettiin esiin, kyllä, viranomaiset tekivät sen, sekä paikalliset että vanhalta mantereelta saapuneet. He kaivoivat hänet ylös haudastaan suuren puun takaa. Ja kun he olivat kaivaneet hänet esiin, he nostivat hänen ruumiinsa kuopasta, jonka hän jakoi kahden muun poliitikon ruhjottujen ruumiiden kanssa. He asettivat ruumiit hiekan punaamaan maahan – kaikki kolme olivat kohdanneet tuskaisen kuoleman vasta pari päivää aikaisemmin ja olivat hädin tuskin alkaneet ratkeillakaan alkuvuoden helteistä huolimatta. Virkavalta hakkasi ruumiit palasiksi ja palasista olennaisimmat, kuten pään ja aivomassan, ajattele, sydämen, kämmenet

ja jalkaterät he pudottivat rikkihappotynnyriin, missä ne sulivat luita ja hampaita myöten tunnistamattomaksi liejuksi, jonka he valuttivat takaisin hautakuoppaan. Kuin talismaanin, he säästivät yhden Elías Okit'Asombon hampaista. He säästivät hänen leukaluunsa. Kirveellä irti hakatut lihaskimpaleet, suolet ja sisäelimet, jotka eivät mahtuneet happotynnyriin, he polttivat nuotiossa. Tuli roihusi. Viidakko suuren puun ympärillä nielaisi heidän tekonsa jäänteet. Teon, jolla oli sekä sinun kotimaasi että uuden mantereen tuki takanaan, viranomaisten tuki takanaan, mutta kuten aina, niin tuossakaan tapauksessa toimeenpanijoita ei voitu yhdistää länsimaiden johtajiin, vaikka länsimaiden johtajat, hyytyvän jumalansa rakkikoirat, toljottivat vieressä, kun Elías Okit'Asomboa ja hänen tovereitaan raahattiin halki viidakon, kun heitä pahoinpideltiin ja kidutettiin ja kun heidät lopulta ammuttiin suurta puuta vasten. He odottivat. He sulkiivat silmänsä. Léon, se joka peittää kasvot kämmeniin on sortajista julmin, vai mitä Léon? Léon?”

Jotakin tuollaista hän kuiskutti ja hoki nimeäni, kun kiskoin vaatteita ylleni kuin trooppisessa kuumehorkassa. Minulle tapahtui sama ruumiista erkanemisen tunne kuin lapsena. Tai ei, erkaneminen on väärä sana. Ruumiini kasvoi, en tuntenut sen rajoja. Se täytti koko huoneen, nielaisi Ilungan, kaupungin, maailmankaikkeuden. Oksetti. Päässäni pyöri, kuten aina lapsenakin, ja minun oli kyykistyttävä, kiedottava käsivarret säärien ympärille, painettava otsa polviin, puristettava itseni kasaan uudestaan.

Olimme tunteneet liki kaksi viikkoa, kun uskaltauduin kysymään jälleen hänen kotimaastaan. Muistaakseni utelin jotakin siitä, minkäikäisenä hän oli muuttanut Eurooppaan, tai missä hän asui nyt. Hän ei vastannut. Subtrooppinen ilmanala oli vihdoin saavuttanut kaupungin, heinäkuun alku hipoi jo lämpöennätyksiä, kesä läheni helteistä kliimaksiaan. Horisontissa kierteli alin-omaa tummia ukkospilviä. Painostava kuumuus vartoi sadetta, tunki huoneeseen avoimesta ikkunasta. Hän oli ostanut päivän lehden ja sitä hän lueskeli sohvalla istuen, kyynärpäät polvilla. Avoimella aukeamalla oli artikkeli katolisen kirkon lähetystyöstä Kongon demokraattisessa tasavallassa, ja kuvittelin hänen tarkoituksella esittelevän sitä minulle. Kysyin, oliko hän kristitty.

Ilunga tuijotti lehteä, hänen pupillinsa eivät liikkuneet. Kun toistin kysymyksen, hän nousi ja taitteli lehden kasaan, asteli keittonurkkaukseen ja laski suodatin-kannusta lasillisen vettä. Suivaannuin. Pamautin kiinni wc:n oven kovempaa kuin tarkoitukseni oli.

Kun lyhyen suihkun jälkeen palasin olohuoneeseen pyyhe lanteilla, hän oli poistunut. Hän oli ottanut mukaansa jopa kolhuisen rannekorunsa, jonka hän yleensä jätti asuntoon kuin talismaanin, takeen paluustaan. Olin varma, etten näkisi häntä enää. Helpotus pyyhkäisi ylitseni kuin sitkeä varjo olisi väistynyt auringon edestä.

Seuraavana päivänä sain puhelun Ferdinand-sedältäni. En ollut pitänyt yhteyttä sukulaisiin isän kuoleman jälkeen. Ferdinand Delcroix oli testamentin mukaan perinyt isäni enkä minä ollut vaatinut häneltä lakiosaani.

Ajatus paperisodasta ja siihen liittyvästä yhteydenpidosta oli uuvuttanut minua niin paljon, etten osannut antaa arvoa rahoille, vaikka niitä olisinkin tarvinnut. Nyt Ferdinand Delcroix kutsui minut luokseen ja sanoi halua- vansa keskustella isäni perinnöstä, niin rahallisesta kuin henkisestäkin. Sydämeni sykähti. Elämä levenisi, pää- sisin pois masentavasta asunnostani, palaisin lamaan- tumistani edeltäneeseen tilaan. Suostuin ehdotukseen. Setä oli aikeissa matkustaa Norjaan loppukesäksi, joten sovimme palaavamme asiaan syyskuun alkupuolella. Ennen puhelun lopettamista hän kysyi, tarvitsinko rahaa. Pärjäsinkö minä? Kyllä, hymähdin, kiitos kysy- mästä. Minullahan on monivuotinen stipendi tutki- mukseni tekemiseen, vastasin.

Yllätin itseni siivoamasta. Toki olin keräillyt roskia Ilun- gan ilmaantumisen jälkeen, mutta nyt heitin järjestel- mällisesti menemään kaiken turhan. Raahasin jätepus- sit pihan perälle odottamaan roskienkeruupäivää ja kai- voin eteisen kaapista lehtikasan alle hautautuneen imu- rin. Muinaisen pölypussin haju leijui yhä asunnossa, kun Ilunga soitti ovikelloa. Näin heti, että jokin oli eri tavalla kuin aiemmin. Hän pyyhkäisi sisään kuin kuu- ma tuuli, kantoi muassaan kaukomaiden eläimellistä tuoksulaahusta.

”Minulla on uutisia.” Hän istahti mielipaikalleen ikkunalaudalle ja sipaisi sen puhdasta pintaa hymyillen. Huoneessa vallitsi erikoinen hämärä, vaikka kello oli vasta kaksi. Raskaat pilvet peittivät taivaan, ilma seiso- i.

”Olen ostanut vanhan kotitaloni ja haluan sinut mukaan. Ensivierailulle. Suostutko?”

”Oho. Missä se sijaitsee? Mistä?”

Iva pilkahti Ilungan katseessa. Nolostuin. Ensimmäinen mielikuvani oli kaiketi savimaja jossakin Kolwezin liepeillä.

”Monsin lähellä”, Ilunga vastasi. ”M-Saint-Janissa.”

”En ole kuullutkaan.” Monsin toki tiesin, olin siellä käynytkin. Pieni ja surumielinen maaseutukaupunki synkkine keskusaukioineen, goottilaisine kellotorneineen ja pulunpaskan kirjomine kujineen.

”Miksi olisit?” Ilunga naurahti. ”Ei siellä ole...” Hän vaikeni ja tuijotti kenkiensä kiillotettuja kärkiä. ”Ei likeisestä kurjuudesta kerrota uutisissa.”

Ulkona oli kaksikymmentäyhdeksän astetta ja iltapäivän kuumimmat tunnit vasta lähestyivät. Silti tuuletusikkunasta tunkeutui sisään kylmä henkäys.

”Koska lähdemme?”

Ilunga seisoi jo ovella, käsi kahvalla. Harmaa pikkutakki roikkui olkapäällä kuin kyyhkyn siipi ja lyhythihaisen kauluspaidan kainaloissa erottuivat kosteat läikät. Hänen ihonsa kiilteli.

”Haen sinut huomenna. Sama aika.”